

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

2010/2011

1. Uwagi wstępne

Tworząc ten program sugerowaliśmy się tym, że profilaktyka jest ochroną człowieka przed zagrożeniami i reagowaniem na nie. Obejmuje eliminację lub redukcję czynników ryzyka oraz wzmacnianie czynników chroniących. Przyjeliśmy też, że szkoła jest miejscem realizacji profilaktyki pierwszorzędowej, skierowanej do grupy niskiego ryzyka. Polega ona na promowaniu zdrowego stylu życia i zapobiegania zagrożeniom, w szczególności na rozwijaniu umiejętności w radzeniu sobie z wymogami życia. Jej celem jest opóźnienie inicjacji lub zachęcenie do abstynencji.

Program profilaktyki szkolnej to ogół działań chroniących młodzież przed zakłóceniami w rozwoju i działań interwencyjnych w sytuacji pojawiających się zagrożeń. Obejmuje on działania podejmowane w trakcie realizacji programu nauczania i Programu wychowawczego szkoły.

2. Struktura oddziaływań profilaktycznych

Rada pedagogiczna określa zadania w zakresie profilaktyki, określa zapotrzebowanie na realizację programów profilaktycznych, dokonuje analizy działalności profilaktycznej.

Nauczyciele współpracują z wychowawcami klas w realizacji zadań profilaktycznych, wykonują zalecenia zawarte w orzeczeniach wydanych przez PPPP, doskonałą kwalifikację i zdobywają nowe umiejętności w zakresie działań profilaktycznych.

Wychowawcy klas integrują zespół klasowy, dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji w klasie, wyposaża uczniów w umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach, realizuje zadania w zakresie profilaktyki we współpracy z rodzicami uczniów.

Dyrektor szkoły monitoruje pracę wychowawców klas i pedagoga w zakresie profilaktyki, diagnozuje oczekiwania uczniów i rodziców w zakresie profilaktyki, współpracuje z instytucjami wspomagającymi działania z zakresu profilaktyki, inicjuje i organizuje przedsięwzięcia określone w SPP.

Pedagog szkolny rozpoznaje indywidualne potrzeby uczniów oraz analizuje przyczyny niepowodzeń szkolnych, określa formy i sposoby udzielania uczniom pomocy psychologiczno - pedagogicznej, organizuje i prowadzi różne formy pomocy psych. - ped. dla uczniów, rodziców i nauczycieli, podejmuje działania prof. - wych. wynikające z Programu wych. i SPP, wspiera działania op. - wych.

Rodzice przedstawiają Radzie Rodziców opinie na temat profilaktyki, korzystają z pomocy i wsparcia ze strony pedagoga w zakresie profilaktyki, wnoszą do odpowiednich organów i instytucji w sprawach kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego, zajęć rewalidacyjno - wychowawczych.

3. Zasady oddziaływań profilaktycznych

Bezpieczeństwo uczestników - respektowanie podmiotowości uczestników; poszanowanie ich godności i indywidualności; ochrona prywatności i zapewnienie dyskrecji; uwzględnienie wieku i poziomu rozwoju uczestników; uwzględnienie systemu wartości i stopnia wrażliwości uczestników; niestosowanie technik, które naruszają mechanizmy obronne osobowości.

Adekwatność oddziaływań - działania prof. powinny być maksymalnie dostosowane do potrzeb i problemów odbiorców oraz mieć wyraźnie określonego adresata.

Skuteczność - działania powinny być zgodne z aktualnym stanem wiedzy z dziedziny, której dotyczą.

Rzetelność - informacje powinny uwzględniać poziom już posiadanej wiedzy, powinny być rzeczowe; informacje dotyczące zagrożeń nie powinny być zbyt szczegółowe.

Głębokość i czas trwania - zależą od wcześniej zdiagnozowanego stopnia zagrożenia.

4. Rozpoznane czynniki ryzyka

Czynniki ryzyka to wszystkie elementy (cechy, sytuacje, warunki) zwiększające ryzyko wystąpienia zachowań problemowych i związanym z nimi szkód. Są one zróżnicowane w zależności od rodzaju problemu objętego profilaktyką.

Do zbadanych czynników ryzyka należą :

- środowisko społeczne i normy w nim obowiązujące, promujące dane wzorce zachowań
- modelowanie takich zachowań w domu i w szkole
- grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania dysfunkcyjne
- słabe wyniki w nauce
- brak celów życiowych
- dostęp do środków i substancji psychoaktywnych
- wczesna inicjacja w zachowaniach ryzykownych
- trudna sytuacja materialna z uwagi na pogłębiający się kryzys
- powszechny i niekontrolowany dostęp do środków masowego przekazu typu: komputer, internet, telefony komórkowe itp.
- nieobecność jednego lub dwojga rodziców z uwagi pracę za granicą (eurosieroty).

5. Zachowania ryzykowne i ich przyczyny

Zachowania ryzykowne to działania zwiększające prawdopodobieństwo pojawienia się niekorzystnych konsekwencji psychologicznych, społecznych i zdrowotnych.

<i>Rodzaj zachowania ryzykownego</i>	<i>przyczyny</i>
Wulgaryzm, brak kultury osobistej	Obyczaj środowiskowy, wzorce wyniesione z domu, chęć zaimponowania, wyraz buntu, wzorce w mediach, ubóstwo językowe, brak reakcji dorosłych.

Cyberprzemoc	Powszechny i niekontrolowany dostęp do Internetu, komputerów, telefonów komórkowych i innych nowoczesnych środków informacji technicznej, chęć zaimponowania (bycia dorosłym), nieznajomość prawa i grożących sankcji, brak kultury osobistej, brak znajomości norm moralnych i społecznych.
Wagary	Trudności w nauce, uległość wobec kolegów, strach przed sprawdzianem, brak zainteresowania, niemożność sprostania ambicjom rodziców i wymaganiom nauczycieli, nuda na lekcjach, chęć zaimponowania, brak możliwości rozwijania zainteresowań.
Brak zainteresowania nauką	Niedostosowanie wymagań do poziomu uczniów, lenistwo, negatywny wpływ grupy rówieśniczej, brak zainteresowania ze strony rodziców.
Palenie papierosów, picie alkoholu, zażywanie innych środków uzależniających i uzależnień związanych z komputerem	Ciekawość, wpływ reklamy w mediach, wzorowanie się na dorosłych, sposób na odreagowanie, moda, "szpan", nuda, przekora, bunt, sytuacja domowa, negatywny wpływ grupy rówieśniczej.
Zachowania agresywne	Negatywne wzorce, sposób na odreagowanie stresu i załatwienie sprawy, chęć dominowania, zaistnienie w grupie, umiejętność radzenia z problemami, odpowiedź na prowokację.
Wczesna inicjacja seksualna	Niski poziom wiedzy i uświadomienia, ciekawość, wpływ grupy rówieśniczej, moda na "dorosłość", uległość, nieznajomość zachowań asertywnych, sytuacja domowa, powszechność tematu, wpływ środków masowego przekazu.
Trudna sytuacja materialna	Niskie dochody rodziców, niska samoocena i nadmierna drażliwość, nieumiejętność radzenia sobie w różnych sytuacjach i szukania pomocy we właściwych instytucjach.
	Problemy adaptacyjne, problemy wieku

Problemy emocjonalne	dojrzewania, trudności z porozumiewaniem się, nieumiejętność pozytywnego zaistnienia w grupie, brak samodzielności, egocentryzm, niska samoocena, brak kontaktu z rodzicami.
----------------------	--

6. Czynniki chroniące

Czynniki chroniące, to wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka.

Wymienia się w tym kontekście:

- silną więź z rodzicami, opiekę dorosłych;
- zainteresowanie nauką i własnym rozwojem, aktywność, ciekawość poznawczą;
- praktyki religijne;
- zakorzenienie w tradycji społeczności i szacunek dla jej norm;
- konstruktywną grupę rówieśniczą, autorytety.
- stworzenie warunków przez szkołę do samorealizacji ucznia (świetlica terapeutyczna, koła zainteresowań, zajęcia pozalekcyjne).

7. Cele profilaktyki szkolnej

I Przekształcanie przekonań normatywnych.

- Kształtowanie umiejętności rozpoznawania dobra i zła.
- Rozwijanie umiejętności kształtowania pozytywnych norm

II Wspieranie konstruktywnych osobistych postanowień.

- Propagowanie alternatywnych sposobów przeżywania codziennego życia.
- Kształtowanie umiejętności asertywnych (odmawianie).

III Aktywizowanie systemu wartości przeciw zachowaniom dysfunkcyjnych.

- Przygotowanie do rozpoznawania wartości moralnych i hierarchizacji wartości.
- Rozwijanie umiejętności podejmowania decyzji.
- Respektowanie praw człowieka.
- Kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem.

IV Dostarczanie wiedzy o konsekwencjach zachowań dysfunkcyjnych.

- Uświadamianie zagrożeń wynikających ze stosowania środków uzależniających; w przypadkach uzależnień specjalistyczna pomoc.
- Eliminowanie agresji poprzez uświadamianie skutków przemocy.
- Uświadomienie konsekwencji prawnych wynikających z cyberprzemocy i wczesnej inicjacji seksualnej.

8. Oddziaływania profilaktyczne

I. PRZEKSZTAŁCANIE PRZEKONAŃ NORMATYWNYCH		
I. Kształtowanie umiejętności rozpoznawania dobra i zła	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uczenie krytycznego stosunku do mediów, przyjętych stereotypów zachowań (debata na temat roli mediów w kształtowaniu negatywnych wzorców zachowań). 2. Uświadamianie uczniom jakie konsekwencje wynikają z błędnej oceny sytuacji (na konkretnych przykładach z życia). 	<p>Opiekunowie samorządu, pedagog szkolny, wychowawcy</p> <p>Wychowawcy</p>
2. Rozwijanie umiejętności kształtowania pozytywnych norm	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uczenie respektowania norm poprawnego zachowania się wobec rówieśników, rodziców, pracowników szkoły. 2. Organizowanie przedsięwzięć łamiących stereotypy (np.. szkolna dyskoteka, wycieczka, bez papierosa, alkoholu). 3. W pracy z uczniami stosowanie metod aktywizujących. 4. Ograniczenie absencji uczniów na lekcjach (zapoznanie rodziców i uczniów ze Statutem Szkoły i zasadami usprawiedliwiania nieobecności, monitorowanie absencji uczniów, uświadamianie uczniom i rodzicom skutków wagarów). 	<p>Wszyscy nauczyciele i pracownicy szkoły</p> <p>Wychowawcy, organizatorzy imprez</p> <p>Nauczyciele</p> <p>Wychowawcy, pedagog szkolny</p>
II. WSPIERANIE KONSTRUKTYWNYCH, OSOBISTYCH POSTANOWIEŃ		
1. Propagowanie alternatywnych sposobów przeżywania życia codziennego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ukazywanie alternatywnych sposobów organizowania życia (zajęcia pozalekcyjne, zaangażowanie uczniów w działalność pozytywną - społeczną, artystyczną; zajęcia sportowo-rekreacyjne). 2. Integrowanie zespołów klasowych(zaj. wychowawcze, wycieczki, imprezy). 3. Eliminowanie istnienia negatywnych grup rówieśniczych. 	<p>Dyrekcja szkoły, wychowawcy.</p> <p>Wychowawcy, pedagog szkolny</p> <p>Wychowawcy, pedagog szkolny</p>

2. Kształtowanie umiejętności asertywnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wpajanie umiejętności doceniania samego siebie i poczucia własnej godności. 2. Uświadamianie skutków braku asertywnych zachowań. 3. Upowszechnianie wśród uczniów znajomości zachowań asertywnych. 	Wychowawcy, pedagog szkolny
III. AKTYWIZOWANIE SYSTEMU WARTOŚCI PRZECIW ZACHOWANIOM DYSFUNKCYJNYM		
1. Przygotowanie do rozpoznawania wartości moralnych i hierarchizacji wartości.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poruszanie tematyki odpowiedzialności prawnej i moralnej. 2. Przeprowadzanie lekcji wychowawczych na temat przyjaźni, miłości, szczęścia rodzinnego, wartości najbardziej cenionych przez młodzież. 3. Wykorzystanie uczestnictwa młodzieży w praktykach religijnych dla dostarczania wiedzy o wartościach uniwersalnych. 4. Kształtowanie umiejętności prawidłowego odczytywania swoich stanów emocjonalnych poczucia własnej wartości, dawania i otrzymywania wsparcia (pogadanki, wykorzystywanie sytuacji z życia codziennego). 	<p>Wychowawcy klas</p> <p>Wychowawcy klas</p> <p>Katechetki, wychowawcy klas</p> <p>Wszyscy nauczyciele</p>
2. Rozwijanie umiejętności podejmowania decyzji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wypracowanie umiejętności podejmowania właściwych decyzji poprzez stwarzanie sytuacji problemowych. 2. Realizowanie zadań ułatwiających dorastanie, kształtujących dojrzałość i odpowiedzialność. 	<p>Wychowawcy klas, pedagog szkolny</p> <p>Wychowawcy klas, pedagog szkolny, nauczyciel WOS - u</p>
3. Kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przekonywanie o konieczności czynnego wypoczynku jako dobrego sposobu na odreagowanie. 2. Dostarczanie uczniom wiedzy na temat sposobów radzenia sobie z emocjami, stresem, zagrożeniem (ćwiczenia umiejętności 	<p>Nauczyciele</p> <p>Pedagog szkolny, wychowawcy</p>

<p>4. Poznawanie i respektowanie praw człowieka.</p>	<p>zachowania się w sytuacjach stresu, frustracji)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznanie uczniów z „Kartą Praw Dziecka” i „Kartą Praw Człowieka”. 2. Wypracowanie umiejętności zastosowania zdobytej wiedzy w życiu codziennym. 	<p>Dyrekcja, pedagog, wychowawcy nauczyciele</p>
<p>IV. DOSTARCZANIE WIEDZY O KONSEKWENCJACH ZABURZEŃ DYSFUNKCYJNYCH</p>		
<p>1. Uświadomienie zagrożeń wynikających ze stosowania środków uzależniających i uzależnień związanych z komputerem.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zdiagnozowanie skali zjawiska zagrożenia uzależnieniami wśród uczniów. 2. Dostarczanie uczniom i ich rodzicom wiedzy na temat konsekwencji zażywania środków uzależniających i wpływu nieodpowiedniego korzystania ze środków multimedialnych (warsztaty na temat uzależnień, pogadanki, pedagogizacja rodziców). 3. Realizacja programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych. 4. Utrudnianie uczniom dostępu do środków uzależniających (zabezpieczenie szkoły przed wnoszeniem i handlem narkotykami). 5. W przypadku uzależnień proponować pomoc specjalistyczną (pomoc w jej uzyskiwaniu) 	<p>Dyrektor, pedagog</p> <p>Pedagog, wychowawcy, pielęgniarka, nauczyciele biologii</p> <p>Wychowawcy klas pedagog</p> <p>Dyrektor</p> <p>Nauczyciele, pedagog</p>
<p>2. Uświadamianie zagrożeń wynikających ze wczesnej inicjacji seksualnej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizowanie treści wychowania do życia w rodzinie i edukacji prozdrowotnej. 2. Dostarczanie uczniom wiedzy o AIDS i innych chorobach przenoszonych drogą płciową. 3. Informowanie o tym co, niesie ze sobą przedwczesne macierzyństwo. 	<p>Nauczyciele</p> <p>Nauczyciele biologii, wychowawcy klas, pielęgniarka, nauczyciele</p>

3. Eliminowanie agresji poprzez uświadamianie skutków przemocy i cyberprzemocy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zdiagnozowanie miejsc oraz sytuacji występowania przemocy i agresji w szkole. 2. Przeprowadzanie zajęć wychowawczych dotyczących przemocy, konsekwencje jej stosowania). 3. Korzystanie z materiałów profilaktycznych 	<p>Pedagog szkolny</p> <p>Wychowawcy, pedagog</p> <p>Wychowawcy, pedagog</p>
---	--	--

9. Ewaluacja programu

Oceny efektów realizacji programu, obok bieżącego monitorowania oraz samooceny przeprowadzonej przez zainteresowane podmioty, dokonuje się w trakcie posiedzeń Rady Pedagogicznej - podsumowujących pracę w pierwszym i drugim semestrze, Wynikające z oceny wnioski, przekazywane są do wiadomości Rady Rodziców i Samorządu Uczniowskiego. Ocenie poddawane są następujące elementy:

- funkcjonowanie pomocy pedagogicznej,
- tematyka pedagogizacji rodziców na spotkaniach z wychowawcami klas,
- realizacja zaleceń zawartych w orzeczeniach PPP
- realizacja tematyki profilaktyki zawartej w planach pracy wychowawców klas,
- realizacja programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych,
- występowanie czynników, rodzajów i przyczyn zachowań ryzykownych,
- występowanie czynników chroniących.

Podstawę dla formułowania ocen realizacji Programu Profilaktyki stanowią: narzędzia stosowane w ramach wewnętrznego mierzenia jakości pracy: sprawozdania z realizacji planów, analizy, dane statystyczne, obserwacje, hospitacje, zapisy w dokumentacji, badania ankietowe, opinie, wnioski,

